

РЕЦЕНЗІЇ

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ “ЛЕПТОСПІРОЗ” / Н. А. ВАСИЛЬЄВА, М. А. АНДРЕЙЧИН. – ТЕРНОПІЛЬ : ТДМУ, “УКРМЕДКНИГА”, 2016. – 276 С.

Проблема лептоспірозу зберігає актуальність і сьогодні, хоча збудника було відкрито ще понад 100 років тому. За оцінками експертів, щорічно у світі реєструють понад 1 млн хворих і майже 60 000 випадків смерті. Україна належить до ендемічних територій із лептоспірозу, однак дослідження на цю тему проводять в недостатньому обсязі, останню монографію була опубліковано майже 30 років тому.

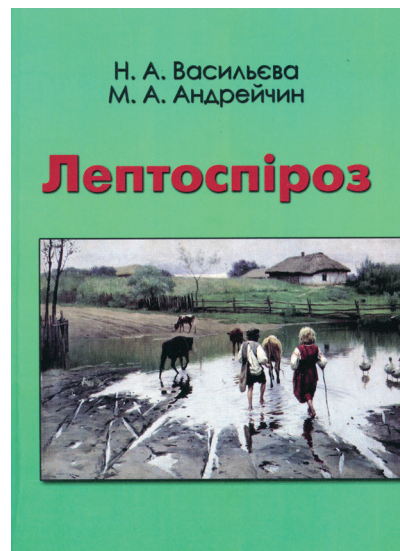
Відомі інфекціоністи Н. А. Васильєва і М. А. Андрейчин у монографії, яку видано недавно, узагальнили результати власних епідеміологічних і клінічних досліджень лептоспірозу та дані світової літератури. Книжку складено зі вступу, семи спеціальних розділів, резюме та списку використаної літератури (593 джерела).

У розділі “Етіологія та епідеміологія” зазначено, що патогенний вид лептоспір на сьогодні складається з понад 200 сероварів, об'єднаних у 25 серологічних груп. Детально описано основні ланки епідемічного процесу, показники захворюваності в Україні, що залишається ендемічною з лептоспірозу. Показано замітні зміни провідних серологічних груп збудника упродовж багаторічної динаміки захворюваності в людей, її сезонні коливання, залежність від чисельності інфікованих гризунів, поступову зміну природних хазяїнів патогенів. Наведено дані про виявлення в окремих хворих поєднання двох і більше сероварів патогенних лептоспір. Ці відомості значною мірою вирізняються науковою новизною.

У розділі “Патогенез і патоморфологія” висвітлено сучасні уявлення про механізм інфекційного процесу при лептоспірозі з поділом на септичну та імунну стадії. Наведено численні повідомлення різних авторів про патогенетичну роль як живого збудника, так і його токсинів. Детально описано патогенез основних клінічних синдромів і ускладнень, патогістологічні зміни в печінці та нирках.

Наступний розділ “Патогенетична оцінка теплової картини тіла і кровотоку у хворих” містить дані про термосеміотику лептоспірозу, яку автори монографії дослідили вперше. У динаміці захворювання виявлено чіткі зони гіпертермії й зміни температурних градієнтів у ділянках живота та верхніх і нижніх кінцівках. Дуже показові знімки так званих термоампутацій кінцівок. Ці порушення дослідники пов'язують із погіршенням кровоплину, їх можна використати для оцінки тяжкості захворювання, а також при диференційній діагностиці. За допомогою сучасних апаратних методів також отримано нові дані про гемореологічні, реографічні, ультрасонографічні та доплерографічні зміни. На нашу думку, вони не тільки поглиблюють уявлення про патогенез лептоспірозу, але й можуть слугувати для розробки більш ефективного лікування.

У розділі “Клінічний перебіг та імунологічні зміни” узагальнено дані обстеження 390 хворих на лептоспіроз із урахуванням серологічних варіантів збудника, клінічної форми хвороби, ускладнень, віку пацієнтів. Поглиблено вивчено вірогідні причини летальності. Враховано гематологічні та біохімічні порушення, ступінь ендотоксикозу, стан клітинного і гуморального імунітету. Звернено увагу на те,

що “летальність при лептоспірозі значною мірою зумовлена переважанням в його етіологічній структурі найбільш патогенних лептоспір серогрупи *Icterohaemorrhagiae*, а також пізньою діагностикою та госпіталізацією хворих” (с. 158).

У розділі “Лабораторна діагностика” перераховано сучасні методи – від класичних мікробіологічних і серологічних до теперішніх молекулярно-біологічних. На основі даних літератури оцінено їх чутливість і специфічність, що допоможе практичним лікарям у верифікації діагнозів.

Великий розділ “Комплексне лікування та його вдосконалення” присвячено саме лікуванню лептоспірозу та його удосконаленню, використанню антибіотиків і специфічних імуноглобулінів. Автори монографії вперше створили та успішно апробували донорський протилептоспірозний імуноглобулін, довели його істотні переваги над вововим, зокрема досягнуто значного (утричі) зменшення частоти летальних завершень. Доведено також доцільність застосування вугільних і кремнеземних ентеросорбентів, що сприяють не тільки регресу клінічних симптомів інтоксикацій, а й збільшенню концентрації протилептоспірозних антитіл у крові. У зв'язку з цими даними необхідно зазначити, що автори монографії зробили вагомий внесок у підвищення ефективності комплексної терапії лептоспірозу та зниження летальності.

У заключному розділі “Профілактика та протиепідемічні заходи” узагальнено дані літератури про ефективність нових інактивованих вакцин та екстреної антибіотикопрофілактики. Обґрунтовано необхідність тісної співпраці медичної та ветеринарної служб, спрямованої водночас на усі ланки епідемічного процесу.

На наше переконання, широке ознайомлення інфекціоністів, епідеміологів, сімейних лікарів і науковців із монографією “Лептоспіроз” допоможе в боротьбі з цією небезпечною хворобою.

Заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор Є. В. Нікітін (м. Одеса)